

Karl Kautsky: Den ryska revolutionens drivkrafter och dess framtidsutsikter

(November 1906)

[Redaktionell kommentar: Denna artikel skrev Kautsky i slutet av 1906, delvis som svar på ett antal frågor som Plechanov samma år ställt angående den ryska revolutionens karaktär och hur socialdemokratin skulle förhålla sig till de borgerliga demokraterna. Artikelns gavs ut på ryska i 4 utgåvor, varav en med förord av Lenin och en annan med förord av Trotskij. Trots de motsättningar som vid denna tid existerade mellan dessa båda, var de lika entusiastiska över Kautskys artikel. Lenin kallade den "ett lysande försvar av den bolsjevikiska taktikens grundläggande principer". Trotskij skrev 1908 i ett brev till Kautsky att dennes svar till Plechanov var "den bästa teoretiska redogörelsen för mina egna uppfattningar, och det gör mig politiskt mycket nöjd". Lenins och Trotskijns uppfattning om artikeln finns på marxistarkiv.se, [Om Kautskys artikel "Den ryska revolutionens drivkrafter och dess framtidsutsikter"](#). Kautskys artikel översatt från Witnesses to Permanent Revolution, Chicago: Haymarket, 2011.]

1. Jordbruksfrågan och liberalerna

Man kan betrakta den ryska revolutionen på två sätt: som en rörelse för att störta enväldet och som de breda ryska folkmassornas uppvaknande till självständig politisk aktivitet. Det förstnämnda skrapar bara på ytan av händelserna: ur denna synvinkel ser det ut som revolutionen hittills har misslyckats. Men vi kan bara tala om ett verklig misslyckande om rörelsen går på grund även utifrån den andra synvinkeln. Om det ryska folket återigen pressas tillbaka till sin gamla politiska likgiltighet då kommer enväldet förvisso att ha segrat och revolutionen kommer att ha förlorat spelet. Men om det inte sker då är revolutionens seger säkrad, även om enväldet ännu en tid försöker bevara illusionen av makt genom att mörda sitt eget folk, slösa bort sitt eget välstånd och ödelägga sitt eget land.

Men det ryska folkets stora majoritet utgörs av bönder. Det som upprör dem är jordbruksfrågan. Därmed kommer denna fråga alltmer i förgrunden: revolutionens öde är beroende av att den får en lösning. Det gäller åtminstone det egentliga Ryssland, som vi talar om här, men kanske inte Polen, Finland eller Kaukasus.

Bönderna i Ryssland utgör inte bara den enorma befolkningsmajoriteten: ekonomins och statens hela uppbyggnad vilar på jordbruket. Om jordbruket faller samman så gör även denna byggnad det. Av de västeuropeiska borgerliga observatörer som iakttagit den revolutionära situationen i Ryssland, är det Martin som klart har insett detta i sitt arbete om Rysslands framtid, och det är på denna förutsättning som vissheten i hans förutsägelse av den ryska statens bankrutt vilar, den förutsägelse som nyligen vållade en sådan sensation i Tyskland, om än bara i borgerliga kretsar som inte känner till något om den socialistiska kritiken av Rysslands ekonomiska politik.¹

Bönderna måste vara nöjda och jordbruket få en sund ekonomisk bas – detta är de villkor som måste uppfyllas innan befolkningen i Ryssland blir lugn igen och lämnar den revolutionära vägen.

Nästan alla partier i Ryssland inser idag detta. Men de skiljer sig givetvis åt betydligt i hur de skulle hjälpa bönderna. En nyligen publicerad uppsats, *Om jordbruksrörelsen i Ryssland*,² ger tyska läsare en mycket god förklaring till liberalernas inställning: den innehåller översättningar av två ryska

¹ Not i original: Rudolf Martin, *Die Zukunft Russlands*, Leipzig: Dieterich, 1906.

² Not i original: "Zur Agrarbewegung in Russland" (Leipzig: Teutonia-Verlag, 1905). Dessa artiklar finns med i den ryska samlingen *Agrarnij Vopros*, red P D Dolgorukov och I I Petrunkevitch (2 band, Moskva 1905).

artiklar, den ena av den välkända kadetpolitikern Petrunkevitz, och en av Moskva-professorn A A Manujlov, och en samling av olika ryska partiernas jordbruksprogram.

Precis som alla andra medger liberalerna att det ryska jordbruket är efterblivet och på tillbakagång. Manujlov skriver:

Våra bästa skördar verkar vara hälften av de genomsnittliga skördarna i andra länder. Om vi sätter den genomsnittliga avkastningen för alla sorters spannmål i Ryssland till 100, så blir avkastningen i andra länder: råg 230, vete 280, havre 277, etc. Nettoskörden av spannmål och potatis på en genomsnittlig rysk bondes odlade areal (0,74 dessiatiner) är i genomsnitt 20,4 pud³ medan en lika stor areal i andra länder skulle ge 56,9 pud – mer exakt i Belgien 88, Storbritannien 84,4, Japan 82,8 pud, etc...

Professor A I Tjuprov har också visat att skörden på 35-40 pud råg per dessiatin från våra bondeegendomar är så liten att till och med de mest primitiva förbättringar, som alla har tillgång till, skulle räcka för att öka avkastningen med 50% över sin nuvarande nivå. [Flera studier som agronomer gjort pekar på att bara ett förbättrat urval av utsäde nästan skulle räcka för att uppnå detta resultat.] Men teknologin förfogar över ojämförligt mycket kraftfullare resurser. En skörd på 30 centner* råg per hektar eller 200 pud per dessiatin anses vara ganska låg i länder med en utvecklad teknologi.⁴

Och saker och ting blir bara värre, inte bättre. Manujlov fortsätter:

Som jordbruksdepartementet konstaterade i sin rapport har bönderna för närvarande absolut minimalt med boskap för att jordbruket ska kunna existera... I de 50 provinserna i det europeiska Ryssland minskade antalet hästar under de 10 åren mellan 1888 och 1898 från 19,6 miljoner till 17 miljoner, och stor hornboskap från 34,6 miljoner till 24,5 miljoner... I sina *Transaktioner* har lokalkommittéerna erbjudit bevis till stöd för vad jag har sagt. Det verkar till exempel som om tillgången på gödsel i provinsen Nizjnij Novgorod uppgår till mellan en femtedel och en tredjedel av behovet, och som ett resultat av det är den genomsnittliga avkastningen extremt låg, trots att jorden duger: 38 mått råg och 49 mått havre. I Michajlov-distriktet i provinsen Rjazan gödslas bara en tiondel till en åttondel av arealerna. I Klin-distriktet i Moskva-provinsen sker gödsling två och en halv gång under normal nivå.⁵

Liberaler och socialister är helt överens om att dessa fakta är betydelsefulla. Men så fort det handlar om att blotta *orsakerna* till dessa fenomen och föreslå botemedel för dem blir liberalernas halvhjärtade inställning uppenbar. Deras halvhjärtade inställning i det senare fallet härrör ur deras klasställning, men det orsakar med nödvändighet en likadan halvhjärtad inställning även i det förra. En person som har bestämt sig för att inte utrota det onda med radikala medel måste också vara rädd för att blottlägga dess djupaste rötter.

Liberalerna ser skälen till det ryska jordbrukets förfall i det sätt på vilket trälarna befriades 1861.⁶ Bönderna lurades då på en del av sin jord: de fick inte tillräckligt och den jord de fick var oftast dålig. Om deras andel var otillräcklig redan då så har den sedan dess minskat ytterligare, eftersom befolkningen har vuxit betydligt. Om detta skriver Manujlov:

1860 bestod befolkningen på landsbygden av 50 miljoner själar av båda könen, men i slutet av 1900 hade den nått omkring 86 miljoner... Samtidigt minskade jordlotternas genomsnittliga storlek. Enligt siffror från Undersökningskommissionen av Centrums utarmning var den genomsnittliga jordlotten för en befriad träl 1860 motsvarande 4,8 dessiatiner, 1880 hade den

3 Not i original: "En dessiatin är lite mer än en hektar och en pud lite mer än 16 kg."

* **Centner** = ungefär 45,36 kg – öa.

4 Not i original: A A Manujlov, i P D Dolgorukov och P P Petrunkevitz, *Agrarnij Vopros*, vol I, s 43.

5 Not i original: *Ibid*, s 46.

6 I debatten mellan Plechanov och Rjazanov 1903 om "kvarlevor" och "rudiment" var detta också Plechanovs viktigaste argument.

genomsnittliga storleken på en lott för en man minskat till 3,5 och 1900 till 2,6 dessiatiner.⁷

Dessa fakta är riktiga men bara halva sanningen som krävs för att förstå orsakerna till jordbrukets förfall.

När det feodala oket lyftes så behandlades bönderna på andra ställen på precis samma sätt som i Ryssland, och lurades på sin egendom. I andra länder ledde detta ofta till att böndernas verksamhet föll samman, men det innebar aldrig att jordbruket förföll, till att verksamheten generellt försämrades, till att fler skördar misslyckades. Tvärtom skapade utarmningen av bönderna ett proletariat på landsbygden, och under detta speciella skede i varuproduktionen utgjorde detta proletariats existens en av förutsättningarna för ett kapitalistiskt jordbruk som grundade sig på lönearbete. Utarmningen ledde till en situation där en del av bönderna sjönk ner till proletariatet, medan en annan del blev förmögen på dess bekostnad. Ur den krossade bondeekonomins ruiner uppstod ett nytt och högre produktionsätt. Bara en första begynnelse av detta är skönjbar i Ryssland. Hur kommer det sig? Det är den avgörande frågan.

Det går inte att anklaga byakommunismen för att ha omöjliggjort uppkomsten av ett kapitalistiskt jordbruk. Byakommunismen gick snabbt tillbaka och var inte stark nog att förhindra att det bland byinvånarna uppstod å ena sidan jordlösa proletärer och å den andra profitörer, eller att det utvecklades många sorters fruktansvärda kapitalistiska utsugningsformer. Av denna orsak är byakommunismen i Ryssland idag inte längre ett bålverk mot framväxten av kapitalistiska metoder inom jordbruket.

Alla förutsättningar för kapitalismen utom två hade redan existerat under årtionden, och det var de två viktigaste: jordbruksbefolkningen hade hittills inte haft den nödvändiga *begåvningen*, förmågan, att bryta traditionerna och med säkerhet välja ut de lämpligaste och mest effektiva sakerna från alla de nya ting som trängde sig på den. Det kräver kunskaper och metoder som inte går att uppnå utan en bra skolutbildning. Men inte heller *kapitalet*, de nödvändiga pengarna, fanns tillhanda. Således saknades de två betingelser som är av den största betydelsen för att utveckla en kapitalistisk produktion. Just den sistnämnda faktorn, att tillräckliga summor pengar ackumuleras i enskilda händer, är mest oundgänglig av alla för att högre produktionsätt, att tillämpa vetenskapen på produktionen, ska utvecklas på grundval av varuproduktionen.

Näst efter bristen på *begåvning* är det bristen på *kapital* som är den avgörande orsaken till jordbrukets krisen i Ryssland. Bristen på jord förklarar varför bönderna utarmades, men det förklarar inte varför bönderna ändå fortsätter arbeta under de mest bedrövliga förhållanden, varför det inte uppstår en klass av välbärgade jordbrukare för att ersätta dem, en klass som skulle köpa upp de utarmade småbruken och sköta dem rationellt med tillräckliga resurser, och varför även majoriteten av de större egendomarna fortfarande sköts på ett orationellt sätt och med otillräckliga resurser och inte tränger undan de ruinerade bondeegendomarna.

Varför sker det inte? Den frågan måste besvaras.

2. Bristen på kapital i Ryssland

Frågan om skälen till Rysslands ekonomiska och intellektuella underutveckling går inte bara att besvara med hänvisning till det faktum att det moderna produktionsättet hade sitt ursprung i Västeuropa och bara sakta sprider sig österut. Och det därför att det genast reser en ytterligare fråga varför det sprider så sakta österut. När Ryssland kom i närmare kontakt med Västeuropa befann sig dess jordbruk redan på nästan samma nivå som idag och tsardömet var fullt av en stor mängd hårt arbetande bönder. Å andra sidan var Nordamerika på den tiden en vildmark med några få ynkliga och utblottade stammar av vildar och barbarer. Trots det har det blivit den största kapitalistiska

⁷ Not i original: *Ibid*, s 24-25.

makten i världen.

Orsakerna till denna skillnad är många, men de härstammar alla ur de två ländernas olika politiska organisationer. Nordamerika koloniserades av jordbrukare och småborgare som hade lett kampen för demokrati mot enväldet i Europa och som föredrog friheten i den amerikanska vildmarken framför att underkastas den europeiska civilisationens enväldiga stater. Ryssland var ett oräkneligt antal byasamhällen som bara brydde sig om sina egna angelägenheter och nöjde sig med demokrati i sitt eget samhälle och bara hade en mycket vag uppfattning om statens makt och passivt överlämnade den till de enväldiga härskarna, vars arméer hade befriat dem från mongolerna och var förpliktade att skydda dem mot alla yttre fiender.

I Amerika fanns det en obegränsad politisk frihet som gav individen största möjliga handlingsfrihet. Behovet att acceptera och behärska fullständigt nya förhållanden krävde enorma andliga och fysiska ansträngningar från de europeiska nybyggarna, fullständig handlingsfrihet, yttersta skoningslöshet och att de kunde övervinna oräkneliga fördomar.

I Ryssland hade det under århundraden inte funnits ett spår av politisk frihet, utan varje rörelse medborgarna gjorde utanför byasamhällets ramar hade övervakats av polisen, och det fanns bara mycket begränsade önsningar om rörelsefrihet. Det hade funnits en "sund trädbevuxen slummer", ett slumrande under blygsamma nedärvda förhållanden som inte hade förändrats under generationer och hade tillåtit alla möjliga sorters fördomar att slå djupa rötter och lamslog all energi.

Medan villkoren för den europeiska befolkningen i Nordamerika uppammade alla de själsliga egenskaper som ger människan övertaget i det kapitalistiska produktionssättet, så uppammade förhållandena i Ryssland just de egenskaper som får den kapitalistiska konkurrensens fångar att gå under och hämmar den kapitalistiska utvecklingen.

Dessutom hade Ryssland ända sedan Peter den stores dagar vidhållit en politik vars resultat jag redan har hänvisat till i min artikelserie om de amerikanska arbetarna i kapitlet som handlar om den ryska kapitalismen (*Neue Zeit*, XXIV, 1, s 677 ff.) Jag kan bara upprepa vad jag sa där.

Peter I öppnade Ryssland för den europeiska civilisationen, det vill säga för kapitalismen, men han ledde också in Ryssland i de europeiska stormakternas led, drog in det i deras konflikter, tvingade det att konkurrera med dem i den militära upprustningen till lands och till sjöss och mäta sig med dem i militära termer. Det skedde vid en tidpunkt då kapitalismen redan var mycket stark i Väst-europa och produktivkrafterna var mycket väl utvecklade. Trots det fick den militära tävlan även i Väst-europa ett antal makter att bli bankrutt, till exempel Spanien och Portugal, och den hindrade den ekonomiska utvecklingen i många andra, med undantag av England, som genom sin placering på en ö skyddades från behovet att slita ut sig i krig på kontinenten, och som kunde satsa alla sina resurser på örlogsflottan med vilken den behärskade haven, gjorde stora vinster på sjöröveri, slavhandel, smuggling och plundring av Indien, och på så sätt gjorde kriget till en ytterst lönsam verksamhet, ett sätt att ackumulera kapital, precis som de revolutionära krigen senare gjorde för Frankrike genom att låta republiken och kejsardömetts segerrika arméer plundra de rikaste länderna på den europeiska kontinenten, Belgien, Holland och Italien, och hämta ett rikhaltigt byte även från de andra länderna.

Ryssland har aldrig fört sådana lönsamma krig. Det fanns ett antal svåra hinder för dess utveckling som örlogsmakt, men på land gränsar landet bara till fattiga grannar. Om det hade lyckats besegra Japan och utnyttja Kinas rikedomar, så kunde det för första gången i historien sedan det framträdde som en europeisk stormakt ha lyckats dra avsevärda ekonomiska fördelar av ett krig. Men historiens ironi ville att det var just detta krig som beseglade dess bankrutt.

Eftersom Ryssland ekonomiskt var den svagaste och mest underutvecklade av de europeiska stormakterna, har tsarismen för att kunna behålla sin ställning bland dem ända sedan 1700-talet i allt större skala tvingats plundra sitt eget fattiga folk och göra det omöjligt för det att bygga upp något

välstånd. Statens skulder förenades snart med militarismen så att plundringen kunde ökas.

Det finns inte ett enda land i världen, inte ens det allra rikaste, där utbytet av beskattning räcker för att täcka de stora utgifter som militarismen då och då behöver och som i tider av krig är enorma, men som även under perioder av upprustning, återupprustning och liknande är betydande. Vid sådana tillfällen har en statlig skuldsättning varit ett beprövat sätt att omedelbart skapa tillgångar för dessa stora utgifter. Räntekostnaderna för statsskulden är alltid en tung börda för skattebetalarna, men när kapitalistklassen i ett land är fordringsägare på staten kan de vara ett sätt för den att berika sig. Då exproprierar staten arbetarklassen för att berika kapitalistklassen, mångdubblar dess förmögenhet och ökar på samma gång antalet proletärer som står till dess förfogande.

Men i Ryssland fanns det ingen kapitalistklass som kunde täcka statens behov av kapital och det ständiga trycket från skatterna gjorde det mycket svårare för en tillräckligt stor sådan kapitalistklass att uppstå. Således var staten tvungen att låna från *utländska* kapitalister, som man vände sig till för att fylla statens kassakista som hade tömts av militarismens outsläckliga törst. Dessa kapitalutgifter användes inte produktivt: de användes bara till att leka militär och till hovets prakt. Räntan på dem strömmade utomlands, och näst efter militarismen bildade dessa räntor snabbt ett allt större andra öppet sår som tömde Rysslands hjärteblod.

Krimkriget och dess konsekvenser fick på 1860-talet den ryska regeringen att klart inse att dess maktkoloss hade lerfötter. I det långa loppet är det omöjligt att uppvisa diplomatisk och militär styrka utan ekonomisk styrka. Men i det moderna samhället härrör denna styrka mycket mindre ur jordbruket än från den kapitalistiska industrin, och den uppstår absolut inte ur ett primitivt och utarmat jordbruk – det är därför det ryska enväldet ivrigt grep tag i tanken att sluta klyftan så snabbt som möjligt. Det försökte skapa en storskalig industri genom att garantera ordentlig statlig hjälp. Men eftersom staten levde på jordbruket, innebar det bara att industrin skulle stödjas genom att lägga på jordbruksbefolkningen en allt tyngre börda. Därmed blev fredstidens industripolitik precis som krigstidens erövringar bara ett sätt att plundra och förtrycka lantbrukarna och framförallt bönderna.

Precis som politiken i krigstid ledde även denna politik i fredstid till en ökande skuldsättning hos utlänningar. Det inhemska kapitalets tillväxt gick alltför sakta för den ryska regeringens syften. Den ville snabbt uppnå ett oberoende från utländska länder inom de industrigrenar som är allra viktigast för de militära upprustningarna, de som producerar kanoner och gevär, båtar och järnvägar och tillhandahåller förnödenheter. Eftersom det inhemska kapitalet växte alltför sakta för att grunda tillräckligt stora fabriker har regeringen under de senaste decennierna i allt större utsträckning försökt locka till sig utländskt kapital, och detta kapital är särskilt starkt representerat inom kol-, järn- och oljeindustrierna i södra Ryssland. Men denna växthusodling av en modern storskalig industri har inte lett till ökat oberoende utan till större beroende av utlandet.

Givetvis utgör krediterna en kraftfull hävstång för att utveckla den kapitalistiska industrin. När de feodala adelsmännen lånar pengar från ockrare och betalar ränta på sin skuld, så medför det att hans inkomster minskar och till sist går han under, men om industrikapitalister lånar pengar och betalar ränta på dem så får de större profiter eftersom de använder pengarna produktivt, inte som adelsmännen på icke produktiv konsumtion, så att de utöver ränta på kapitalet får profiter. Om de lånar pengar till 4% ränta och investerar dem så att de ger 10%, då tjänar de 6%. I denna form, som finanskapital, kan det utländska kapitalet med lätthet påskynda uppkomsten av en kapitalistklass i ekonomiskt underutvecklade länder.

Men för att få finanskapital behöver man *krediter*, man måste redan ha ett fungerande företag, och på denna punkt hade Ryssland inget att erbjuda. Förvisso strömmade det utländska kapitalet i tusentals miljoner in i Ryssland för att utveckla industrin, men bara en mycket liten procent lånades ut till *ryska* entreprenörer som kapital för att grunda och utvidga storskaliga industrier. Tvärtom upprättades dessa fabriker oftast direkt av utländska kapitalister och blev kvar i deras händer så att inte bara

räntan på kapitalet utan också hela vinsten tillföll dem och bara lönerna blev kvar i Ryssland. Detta sätt att locka till sig kapital ledde bara till att det utvecklades ett starkt proletariat, men inte någon stark kapitalistklass i Ryssland. Det gynnade snarare än bromsade Rysslands utarmning.

Men denna tendens framträdde allra klarast och mest avgörande inom jordbruket, som är den stora bransch som sist och allra minst får dela det kapitalistiska produktionssättets effekter som ökar arbetsproduktiviteten, och som mer än några andra kräver en intelligent befolkning om den ska kunna dra fördel av de moderna hjälpmedlen och produktionsmetoderna. Kapitalismen i Ryssland gav inte bönderna bättre skolor, inte pengar för att skaffa sig konstgödsel eller bättre verktyg och maskiner, utan ökade bara utsugningen. Medan både staten och kapitalets ökade utsugning av bönderna i Västeuropa gick hand i hand med en ökad arbetsproduktivitet inom jordbruket, så medförde den ökade utsugningen av bönderna i Ryssland, som uppstod på grund av den ökande konkurrensen mellan Ryssland och de utvecklade kapitalistiska länderna, tvärtom en stadig minskning av produktiviteten inom jordbruket. Antalet misslyckade skördar ökar men under varje svältperiod slaktar folket naturligtvis boskapen innan de går under av hunger. Således gör varje hungersnöd att antalet djur minskar, och det leder i sin tur till brist på gödsel, mindre effektiva odlingsmetoder, och således till ytterligare försämring av jordbruket och ny och allt värre missväxt. Men hela landet sjunker ner i misär tillsammans med bönderna, ty med dem går den ryska industrins inhemska marknad under, och det är den enda marknad som industrin kan förse med varor eftersom den inte är konkurrenskraftig på världsmarknaden. Men genom böndernas frånfälle ställs även staten inför sin egen bankrutt, och det trots de enorma naturrikedomar som Västeuropas börs-hajar visar sin entusiasm över genom att lägga tusentals miljoner vid tsarens blodiga fötter. Tänk om bara dessa miljoner användes för att utvinna dessa rikedomar och inte för att förtrycka och slakta de som genom sitt arbete är de enda som kan förvandla dessa naturrikedomar till värdesaker som skulle kunna bytas mot pengar på världsmarknaden!

Näst efter industriproletariatets framväxt är jordbrukets förfall den viktigaste orsaken till den nuvarande ryska revolutionen. Det har lett staten till konkursens rand och har skapat förhållanden som är otillfredsställande, till och med outhärdliga, för samtliga klasser, förhållanden som de inte tål och från vilka de, när de väl börjat röra sig, måste försöka fly.

3. Lösningen på jordbruksfrågan

Det mest närliggande sättet att hjälpa bönderna är att öka deras jordlotter. Nästan alla partier är överens om det. Men räcker det? Vad har bönderna för nytta av mer jord om de inte ens har boskap eller verktyg för att bruka sina nuvarande jordlotter ordentligt? Det kan ge tillfällig lindring men det gamla eländet kommer snart att råda igen. Om bönderna ska få hjälp på lång sikt måste det vidtas åtgärder så att de kan gå över till mer rationella odlingsmetoder. De måste få tillgång till boskap, verktyg och gödningsmedel, ett förstklassigt utbildningssystem måste upprättas: kort sagt måste bönderna så snabbt och så fullständigt som möjligt få det som under årtionden har förnekats dem eller som tagits ifrån dem i kölvattnet på statens ökande belåning, dess hela tiden ökande skatter och dess allt större oförmåga och ovilja att genomföra några som helst kulturella åtgärder.

Bara en regim som är förmögen till detta kan återge det ryska jordbruket, och med det hela staten, en sund ekonomisk grund och därmed få slut på revolutionen.

Kan enväldet klara av det? I så fall skulle det fortfarande kunna få bukt med revolutionen. Om tsaren var intelligent och stark nog för att bli en bondekejsare som Napoleon I så skulle han än en gång kunna befästa sitt envælde. På det hela taget är inte bönderna särskilt intresserade av landets politiska frihet. Normalt kretsar deras intresse kring byns angelägenheter. Om de skulle se att tsaren skötte om deras ekonomiska behov så skulle de än en gång samlas kring honom.

Men lyckligtvis är det inte möjligt. Den förste Napoleon befann sig i en ställning där han kunde för-

råda Frankrikes politiska frihet med hjälp av bönderna och armén som hade rekryterats bland dem bara därför att han var *arvtagare till revolutionen* och därför att revolutionen redan hade tillfredsställt böndernas behov, och att han helt enkelt verkade vara den som skyddade de framsteg de hade gjort under och med hjälp av revolutionen.

Inte ens den mest kraftfulla och framsynta monark kan besegra en politisk revolution genom att själv genomföra dess ekonomiska mål. För att kunna göra det måste han inte bara vara mer framsynt utan också starkare än hela den härskande klass som han befinner sig mitt i och på vars bekostnad revolutionens ekonomiska mål måste uppnås. Även om det skulle vara tänkbart för en person att tänka och känna på ett helt annat sätt än hela den omgivning som han känt till sedan barnaåren, så finns det inte en enda person, oavsett hur fruktad han är, som på egen hand kan utmana hela sin omgivning. Den ryska tsaren har mindre styrka än någon annan att göra detta. Så fort han skulle visa minsta benägenhet att träffa en överenskommelse med revolutionen skulle enväldets trogna tjänare ta livet av honom.

Men från Nikolaj II kan vi inte förvänta oss några som helst försök att bryta med sin omgivning i någon fråga.

Följaktligen avvisar regeringen energiskt allt som ens i någon mån skulle kunna lindra böndernas eländiga öde. Den erbjuder dem bara tomma löften, bedrägeri och bedrövliga fuskverk. Men den tid är förbi då bönderna lät sig luras av detta. Revolutionen har redan uppnått så mycket i landet att bönderna vill ha handling och de bedömer alla partier utifrån deras handlingar. Men vad har de kommit att förvänta sig för handlingar från regeringen, som de likställer med tsaren? Skatterna ökar men landsbygden som drabbats av svält på grund av de misslyckade skördarna erbjuds inget stöd. Skolor och sjukhus stänger på grund av bristande resurser, järnvägarna förfaller eftersom deras utrustning inte ersätts, medan tsaren behöver mer pengar än någonsin till de soldater han använder för att föra krig mot sitt eget folk. De ryska bönderna har inte sett en enda fiendesoldat i sitt land sedan Napoleons invasion, och tack vara tsarens styrka har de känt sig säkra mot utländska arméer. Nu är det tsarens egna soldater som ödelägger landsbygden precis som mongolerna gjorde före dem. Således har alla de löften som givits till bönderna och som emellanåt har fyllt dem med nya förhoppningar om att äntligen räddas, visat sig vara eländigt bedrägeri, och denna upptäckt gör dem dubbelt rasande och deras dolda ilska dubbelt så stark. Duman som framställdes som deras frälsare i nödens stund har lösts upp och rätten att rösta i de nuvarande valen till den andra duman har tagits från dem mitt framför näsan på dem. Med tanke på allt detta är det inte konstigt att böndernas tidigare gränslösa respekt för tsaren har förvandlats till ett lika gränslöst hat.

Men har liberalerna i det långa loppet någon chans att vinna över bönderna?

De erbjuder dem förvisso det som de vill ha mer än någonsin: mer jord. Många av dem kräver åtminstone att storgodsen ska exproprieras och fördelas bland bönderna. Men till vilket pris? Så långt det är möjligt ska egendomarna behandlas hänsynsfullt, och det betyder att godsägarna ska kompenseras helt och fullt. Men vem ska kompensera dem? Vem annars än bönderna, antingen direkt genom att betala ränta på inköpspriset på den jord som överläts till dem, eller indirekt genom att *staten* kompenserar godsägarna. Men indirekt hamnar då räntan på inköpspriset återigen på proletärerna och bönderna i form av nya skatter. Vad skulle bönderna vinna på att utvidga sina jordlotter? Ingenting alls, eftersom den ökade nettoavkastningen skulle återgå till de tidigare storgodsägarna i form av ränta eller skatter. Många gånger skulle inte ens det yttre ändra sig eftersom många bönder redan idag delvis arbetar på arrende på storgodsen för att utvidga sin egen andel. Om de skulle äga arrendet och istället för arrende skulle bli tvungna att betala en ny skatt, på vilket sätt skulle de då ha det bättre?

Det är bara genom att *konfiskera* storgodsen som böndernas jordlotter kan utvidgas på något betydande sätt utan att ytterligare bördor påläggs dem. Att expropriera ett skikt i den härskande klassen utan kompensation är naturligtvis en sträng åtgärd. Men det finns inget val. Utarmningen av bönder-

na har gått så långt att det inte längre går att kräva att de ska betala kompensation. Om de liberala godsägarna hade varit handlingskraftiga och osjälviska nog för att i god tid genomföra både de politiska former och den politik som skulle ha underlättat en vänskaplig diskussion med bönderna medan dessa fortfarande var stadda vid kassa, kunde de ha bevarat sina egendomar i en eller annan form. Nu är det för sent. Dessutom har de inte mycket att klaga på. Deras förfäder visste mycket väl hur man skulle lura bönderna på bästa sätt när livegenskapen avskaffades: alltsedan dess har de utnyttjat deras desperata ställning för den värsta sortens ocker och de har aldrig visat bönderna den minsta hänsyn eller respekt.

Om bönderna ska få hjälp är det oundvikligt att storgodsen konfiskeras. Men liberalerna kämpar bestämt mot det. Det är bara de socialistiska partierna som inte ryggar tillbaka av skräck.

Men att utvidga böndernas andel av jorden är fortfarande långt från att lösa den ryska jordbruksfrågan. Vi har sett att bönderna inte bara saknar jord utan också pengar och kunskaper. Det ryska jordbrukets förfall kommer inte att bromsas det minsta på grund av att marken och myllan delas upp lite annorlunda. Tvärtom. Om storgodsen, där jordbruket ofta bedrivs på ett mycket mer rationellt sätt, delas upp och ersätts av okunniga bönder utan några resurser, så kommer det ryska jordbrukets nedgång bara att påskyndas, om det inte samtidigt vidtas energiska åtgärder för att öka böndernas kunskaper och arbetande kapital.

Men detta är inte möjligt utan en genomgripande omvälvning av hela det nuvarande politiska systemet, som under 200 år i allt snabbare takt har förorsakat den nuvarande misären. Enväldet ökar redan nu misären synbart, och ju djupare den rotar sig desto kraftfullare angrepp kommer det att krävas mot de existerande institutionerna och egendomsförhållandena för att vi ska kunna bemästra den.

Bara om man avvecklar den stående armén och ställer in upprustningen av flottan, förklarar staten bankrutt och beslagtar de stora monopol som fortfarande befinner sig i privata händer – järnvägar, oljekällor, gruvor, järnverk – kommer man att kunna skrapa ihop de enorma summor som det ryska jordbruket behöver om det ska räddas från sitt fruktansvärda förfall.

Men det är uppenbart att liberalerna ryggar inför dessa gigantiska uppgifter, dessa så avgörande omvälvningar av de nuvarande egendomsförhållandena. I grund och botten vill de bara fortsätta den nuvarande politiken utan att röra grundvalarna till det utländska kapitalets utsugning av Ryssland. De vidhåller bestämt den stående armén, som i deras ögon är det enda som kan garantera ordningen och skydda deras egendom, och de vill skaffa nya resurser till Ryssland med hjälp av nya lån, vilket är omöjligt om inte räntorna på de gamla betalas i tid.

Räntekostnaderna för den ryska statsskulden och militarismen är nu *två miljarder mark*. Liberalerna vill fortsätta att år in och år ut pressa ut denna enorma summa ur det ryska folket och inbillar sig samtidigt att de kommer att kunna genomföra de stora kulturella uppgifter som tsarismen har försummat och har *tvingats* försumma för att betala för militarismen och statsskulden. De tror att det räcker att bilda en дума för att trolla fram tusentals miljoner från landet.

Ofta erinrar de om den stora franska revolutionen. Inte alltid riktigt. Förhållandena i dagens Ryssland är på många sätt helt andra än i Frankrike 1789. Men skillnaderna ligger inte i det faktum att förhållandena i Ryssland kräver mindre beslutsamma åtgärder än de i Frankrike. Tvärtom. Frankrike stod inte i skuld till andra länder, hon led inte samma brist på kapital, hennes utbildning, jordbruk och industri var inte så underutvecklade som de i Ryssland jämfört med resten av Europa. Ändå kunde inte Nationalförsamlingen rädda Frankrike från nationell bankrutt och konfiskeringar. Och Frankrike kunde bara upprätthålla sin militarism tack vare sina framgångsrika revolutionära krig som gav landet en ställning där det kunde plundra halva Europa och på så sätt betala kostnaderna för kriget. Den ryska revolutionen har inga utsikter att kunna möta sina ekonomiska behov på detta sätt. Om den ska kunna tillfredsställa bönderna måste den avskaffa den stående armén.

Liberalismen är lika oförmögen att genomföra detta som tsarismen. Den kanske kan återhämta sig tillfälligt men måste snart tyna bort igen. Och det kommer att ske ännu snabbare genom att den saknar handlingskraftiga demokratiska element eftersom den enda klass av betydelse som den kan stöda sig på är de stora godsägarna, vars liberalism naturligtvis späds ut när jordbruksfrågan alltmer träder i förgrunden.

4. Liberalismen och socialdemokratien

Rysslands liberalism är av en helt annan sort än Västeuropas, och det ensamt gör att det är helt felaktigt att helt enkelt framställa den stora franska revolutionen som en modell för Rysslands nuvarande revolution.

Den ledande klassen i de revolutionära rörelserna i Västeuropa var *småbourgeoisien*, framförallt i de stora städerna. På grund av sin hittills ofta omtalade dubbla position som företrädare för både ägande och arbete blev den en länk mellan proletariatet och kapitalistklassen, och den förenade de båda för en gemensam kamp för den borgerliga demokratin som hämtade sin segerrika styrka ur den. Småborgaren betraktade sig själv som en spirande kapitalist, och i så måtto förespråkade han det framväxande kapitalets intressen. Men han stod själv modell för proletären som vanligtvis hade sitt ursprung i småborgerliga kretsar, som ännu så länge inte hade något självständigt klassmedvetande och som inte önskade något annat än frihet och möjlighet att höja sig till småborgare.

Dessutom var småbourgeoisien i städerna den största, intelligentaste och ekonomiskt viktigaste av de klasser som utgjorde folkmassorna. Men städerna hade ända sedan medeltiden själva blivit säte för de härskande krafterna. Städerna härskade över det öppna landskapet och exploaterade det och småbourgeoisien spelade en stor roll i denna exploatering: den lyckades förtrycka hantverkarna på landsbygden men på samma gång också befästa sin ställning som mäktig kraft mot adeln och aristokratin i städerna.

Ingenting liknande ägde rum i Ryssland. Städerna var svaga, få till antalet och de flesta mycket nya i sin utveckling. De har aldrig uppnått den starka ställning de fick i Västeuropa och folkmassorna har aldrig kunnat särskilja sig från och höja sig över landsbygdsbefolkningen som de hade gjort där.

Majoriteten av städernas hantverkare bestod av bönder och flera sorters hantverk bedrevs mer på landet än i städerna. Livegenskapen och förtrycket, den politiska hjälplösheten och apatin var samma där.

Det var först sedan livegenskapen hade avskaffats som de första fröna av politiskt intresse började gro bland städernas massor, men det skedde mot slutet av 1800-talet när småbourgeoisien i Västeuropa till sist hade upphört att spela en ledande revolutionära roll. Å ena sidan hade proletariatet blivit självständigt och betydligt starkare medan det å andra sidan hade öppnat sig en enorm klyfta mellan småbourgeoisien och kapitalet. Småbourgeoisien ser inte längre kapitalisterna som en klass som de vill höja sig till, utan som en klass som förtrycker och ruinerar dem. Och för dem är lönearbetarna element vars krav påskyndar denna process. De utgör inte längre demokratins ledare som förenar kapitalisterna och arbetarna i gemensam politisk kamp, utan principlösa missnöjda personer som är besvikna på demokratin och samtidigt rasar mot både proletärerna och kapitalisterna och hamnar i klorna på varenda reaktionär svindlare som lovar dem något lockande.

På detta sätt blir småbourgeoisien i Västeuropa trots sina revolutionära traditioner hela tiden alltmer reaktionär och opålitlig. Rysslands småbourgeoisie träder in i den politiska rörelsen utan några sådana traditioner och helt under inflytande av den ekonomiska situation som gör sig gällande i Östeuropa. Den är därför mycket mer benägen än sina klassbröder i Västeuropa till antisemitism och reaktion, till en karaktärlös vacklan som kan friköpas av vem som helst, till den roll som

*trasproletariatet*⁸ spelade under revolutionen i Västeuropa: i sitt tänkande blir den mer och mer besläktad med detta trasproletariat som den i Ryssland till och med samarbetar villigt med. I och med revolutionens utveckling kan den så småningom bli alltmer indragen i en oppositionsrörelse, men den kan inte utgöra en säker stödgrund för de revolutionära partierna.

Således saknar Ryssland den borgerliga demokratins fasta grundstomme och hon saknar en klass som genom sitt gemensamma ekonomiska intresse kan smida samman borgarklassen och proletariatet i ett demokratiskt parti för gemensam kamp för politisk frihet.

Redan innan den revolutionära kampen inleddes stod den ryska kapitalistklassen och proletariatet i direkt motsättning till varandra. Båda hade lärt sig av väst. Proletariatet kom ut direkt på den politiska arenan, inte som en del av ett rent demokratiskt parti utan som socialdemokrati, och kapitalistklassen hade låtit sig skrämmas av minsta upphetsning från proletariatets sida: dess främsta intresse var en stark regering.

Det liberala partiets kärna utgjordes av de stora godsägarna till skillnad från storgodsägarna, det vill säga just den klass som liberalismen i Västeuropa hade riktat sina främsta ansträngningar mot. Men till skillnad från Västeuropa har enväldet i Ryssland på senare tid offrat jordbruket till kapitalet. Samma process som i Västeuropa hade avslutats i slutet av medeltiden och under enväldets inledning, alltså stadens exploatering av landsbygden, praktiserades under 1800-talet i allt större utsträckning av det ryska enväldet, och tvingade uppenbarligen godsägararistokratin till motstånd. Det var lättare för godsägararistokratin att inta denna oppositionella ståndpunkt eftersom den inte kom i konflikt med proletariatet, den andra oppositionella klassen, lika ofta som industrikapitalet i städerna. Så länge bönderna förhöll sig lugna kunde de ryska godsägarna tillåta sig lyxen av liberalism, precis som de engelska Tories och en del preussiska junkrar under industrialiseringens början hade tillåtit sig en aura av vänskaplighet mot sin arbetskraft.

Och den var lugn länge. Jordbruket kunde förfalla, bönderna sjunka ner i armod, svältperiod efter svältperiod kunde minska deras led och ruinera deras verksamhet – och de förblev ändå trogna Gud och tsaren. Förvisso revolterade de då och då men orsakerna till dessa oroligheter var speciella missförhållanden snarare än hela det styrande systemet som inte betraktades som en källa till dem.

Men de totalt förändrade ekonomiska förhållandena under 1800-talets andra hälft lade givetvis gradvis grunden till en förändring av böndernas inställning. Byn var knuten till världshandeln som tog med sig dess produkter på världsmarknaden. Byns isolering närmade sig alltmer sitt slut. Värnplikten förde dess söner till storstäderna där de utsattes för nya intryck och lärde sig nya behov. Till sist vände sig stora mängder bönder och deras barn som hade förlorat sin jord till fabriken och gruvorna och anslöt sig på så sätt till proletariatets klasskamp, och tog med sig sina intryck av den till de kamrater som de hade lämnat kvar i byarna hemma.

På detta sätt undergrävdes gradvis det ryska enväldets grundvalar, men det krävdes ett mäktigt slag för att de helt skulle rasa samman. Det ägde rum som resultat av kriget i Manchuriet och det uppror som följde bland proletariatet i städerna. Händelser som för 30 år sedan skulle ha passerat de ryska bönderna obemärkt orsakar nu ett livligt svar från dem. De har vaknat upp och insett att det är dags att sätta stopp för sin misär. Det förtrycker dem inte längre: det retar dem. Plötsligt ser de sig själva i ett helt nytt ljus: de betraktar regeringen, som de hittills tillitsfullt har underkastat sig, som en fiende som måste störtas. De kommer inte att låta andra att tänka för dem igen. Om de ska kunna

8 **Trasproletariatet** var enligt Marx' redogörelse en del av den klass som inte ägde sina produktionsmedel, och som genom bristande organisation, samordning och medvetenhet lätt föll offer för mutor och demagogi från diktatorer som Louis Bonaparte. På ett ovanligt målande sätt beskrev Marx denna farliga om än färgrika grupp så här: "Utom av ruinerade lebemän med tvetydiga existensmedel och tvetydig härkomst, utom av förkomna, äventyrliga element från bourgeoisin, bestod denna förening av vagabonder, avskedade soldater, frigivna förbrytare, förrymda tukthusfångar, skojare, bedragare, lazzaroner, ficktjuvar, taskspelare, falskspelare, sutenörer, bordellvärdar, bärare, litteratörer, positivhalare, lumpsamlare, skärslipare, kittelflickare, tiggare, kort sagt: hela denna obestämda, brokiga, kringstrykande massa som fransmännen kallar la Bohème." (Karl Marx, *Louis Bonapartes adertonde Brumaire*.)

hävda sig i den virvelström som de dragits in i måste de tänka själva, använda allt sitt förstånd, all sin energi, all sin skoningslöshet och överge alla sina fördomar. Det som på 1600- till 1800-talet fick de anglosaxiska bönderna att utvandra kommer för de ryska bönderna i början av 1900-talet att leda till en snabbare och våldsammare revolution, och förvandla det sorglösa, sömniga och tanklösa vanedjuret till en handlingskraftig, otålig och outtröttlig krigare för något nytt och bättre.

Denna häpnadsväckande förvandling skapar en fast grundval för det nya ryska jordbruk som kommer att uppstå ur det gamlas spillror, men den utgör också den säkraste garantin för revolutionens slutgiltiga seger.

Ju mer revolutionära bönderna blir desto mer reaktionära kommer de stora godsägarna samtidigt att bli. Ju mer liberalismen förlorar dem som anhängare desto mer instabila blir de liberala partierna och desto mer svänger de liberala professorerna och advokaterna i städerna åt höger så att de inte helt kommer att förlora kontakten med sitt tidigare stöd.

Denna process kan tillfälligt leda till ett stärkande av reaktionen men i det långa loppet kan den inte hålla tillbaka revolutionen. Den påskyndar bara liberalismens bankrutt. Den måste alltmer driva bönderna i armarna på de partier som på ett energiskt och skoningslöst sätt försvarar deras intressen, och som inte låter sig skrämmas av liberalernas tvivel: de socialistiska partierna. Ju längre revolutionen varar desto mer måste denna process öka de socialistiska partiernas inflytande även på landsbygden. Slutligen kan den leda till en situation där socialdemokratin blir företrädare för befolkningmassorna och därmed det segrande partiet.

5. Proletariatet och dess allierade under revolutionen

Det är kanske på sin plats här att jag som avslutning på denna studie uttrycker min uppfattning om en undersökning som min vän Plechanov har gjort bland ett antal icke ryska kamrater angående den ryska revolutionens karaktär och den taktik som ryska socialister bör följa. Det vill säga, jag vill bara göra några få anmärkningar om dessa frågor och inte besvara dem exakt. Även om jag tror att mina nästan tre decenniers nära kontakter med framstående ledare för den ryska revolutionära rörelsen gör det möjligt för mig att ge en del information om denna rörelse till mina *tyska* kamrater, så känner jag mig i frågan om ryska angelägenheter som en nybörjare gentemot mina *ryska* kamrater. Men det finns naturligtvis ett trängande behov för oss socialister i Västeuropa att bilda oss en bestämd uppfattning om den ryska revolutionen, ty den är inte en lokal utan en internationell händelse, och det sätt på vilket vi bedömer den kommer på ett djupgående sätt att påverka hur vi ser på vårt eget partis omedelbara taktiska uppgifter. Men jag har heller inte någon anledning att dölja min egen åsikt när ryska kamrater frågar mig om den.

Frågeformuläret innehåller följande tre frågor:

1. Vad verkar den ryska revolutionen ha för övergripande karaktär? Står vi inför en borgerlig eller en socialistisk revolution?
2. Vad ska, med tanke på den ryska regeringens desperata försök att kuva den revolutionära rörelsen, det socialdemokratiska partiet ha för inställning till de borgerligt-demokratiska partierna, som på sitt eget sätt kämpar för politisk frihet?
3. Vilken taktik ska det socialdemokratiska partiet ha i valen till duman för att utnyttja de borgerliga oppositionspartiernas styrka i kampen mot vår gamla regim utan att bryta mot Amsterdamresolutionen?

Ingen av den första frågans två delar förefaller mig enkla att besvara. De *borgerliga* revolutionernas tidsålder, det vill säga med revolutioner där borgarklassen är den drivande kraften, är över även för Ryssland. Inte heller där är proletariatet längre ett bihang eller verktyg för borgarklassen som det var under de borgerliga revolutionerna, utan en självständig klass med egna revolutionära mål. Men

varhelst proletariatet framträder på detta sätt upphör borgarklassen att vara en revolutionär klass. I så måtto som den ryska borgarklassen är liberal och överhuvudtaget har en självständig klasspolitik så hatar den enväldet men den hatar revolutionen ännu mer, och den hatar enväldet därför att den ser det som den grundläggande orsaken till revolutionen. Och i den mån den ber om politisk frihet så gör den det framförallt därför att den tror att det är det enda sättet att få slut på revolutionen.

Därmed utgör inte borgarklassen någon drivkraft i den nuvarande revolutionära rörelsen i Ryssland, och i så måtto kan vi inte kalla den borgerlig.

Men det är ingen anledning att utan vidare kalla den socialistisk. Det finns ingen möjlighet att den kan få proletariatet att ensamt upprätta sitt politiska herravälde, sin diktatur. Rysslands proletariat är för svagt och underutvecklat för det. Ändå är det mycket möjligt att segern under revolutionens förlopp kommer att tillfalla det socialdemokratiska partiet, och socialdemokratin bör hålla fram denna framtidsutsikt för sina anhängare, ty man kan inte kämpa med framgång om man redan på förhand avsvär sig segern. Men socialdemokratin kommer inte att kunna segra enbart med proletariatet, utan hjälp av någon annan klass, och som segrande parti kommer det inte att kunna tillämpa mer av sitt program än vad intressena hos den klass som stöder proletariatet tillåter.

Men vilken klass ska det ryska proletariatet lita till under sin revolutionära kamp? Om man bara tittar ytligt på politiken så kan man komma fram till uppfattningen att alla klasser och partier som strävar efter politisk frihet bara behöver arbeta tillsammans för att uppnå den, och att deras meningsskiljaktigheter ska lösas först sedan man erövat politisk frihet.

Men all politisk kamp är i grund och botten klasskamp och således även en ekonomisk kamp. Politiskt intresse är ett resultat av ekonomiska intressen. Det är för att skydda dessa, och inte för att förverkliga några abstrakta politiska ideal, som massorna gör uppror. Alla som vill väcka massorna till politisk kamp måste visa dem hur nära denna kamp är knuten till deras ekonomiska intressen. För att kampen för politisk frihet inte ska hindras får man inte någonsin låta dessa tona bort i bakgrunden. Om förbundet mellan proletariatet och andra klasser under den revolutionära kampen ska bli både varaktigt och segerrikt måste det framförallt grunda sig på *gemensamma ekonomiska intressen*. Den ryska socialdemokratins taktik måste också grunda sig på den sortens gemensamma intressen.

Men bara proletariatet och bönderna har ett påtagligt gemensamt intresse för hela den revolutionära perioden. Det måste utgöra grunden för den ryska socialdemokratins hela revolutionära taktik. Man ska bara överväga samarbete med liberalismen när och om samarbetet med bönderna därmed inte avbryts.

Den ryska socialdemokratins revolutionära styrka och segermöjligheter har sin grund i de gemensamma intressen som industriproletariatet och bönderna har, och samtidigt sätter de gränsen för hur man kan utnyttja dem.

Utan bönderna kan vi inom den närmaste framtiden inte segra i Ryssland. Men vi får inte förvänta oss att bönderna kommer att bli socialister. Socialismen kan bara byggas på storfinansens grundvalar – den är alltför oförenlig med småföretagsamhetens villkor för att kunna uppstå och hävda sig mitt bland en övervägande bondebefolkning. Om den skulle komma till makten inom storindustrin och storjordbruken skulle den kanske med hjälp av sitt exempel kunna övertyga fattigbönderna och sporra dem till efterföljd, men den kan inte klara sig utan dem. Och i Ryssland saknas mer än någon annanstans de intellektuella och materiella förutsättningarna för den. Den ryska byakommunismen ligger i spillror och uttrycker på inget sätt en gemensam produktion. Det är inte heller möjligt att omvandla den moderna varuproduktionen på basis av byasamhället till ett högre produktionssätt. För det krävs åtminstone den stora statens ramar, men de ryska jordbruksproducenterna är på intet sätt förmögna till produktion på nationell grund.

På landsbygden kan den nuvarande revolutionen bara leda till att det skapas en stark bondeklass på

grundval av privat jordägande, och att det öppnar sig samma klyfta mellan proletariatet och den jordägande delen av landsbygdsbefolkningen som redan existerar i Västeuropa. Det verkar därför otänkbart att den nuvarande revolutionen i Ryssland redan leder till att det införs ett socialistiskt produktionsätt, även om den tillfälligt skulle föra socialdemokratien till makten.

Uppenbarligen kan vi dock stöta på en del överraskningar. Vi vet inte hur mycket längre den ryska revolutionen kommer att vara, och de former den nu har antagit antyder att den inte vill ta slut inom kort. Vi vet inte heller vad den kommer att få för inflytande på Västeuropa och hur den kommer att berika den proletära rörelsen där. Slutligen har vi ännu ingen aning om hur det västeuropeiska proletariatets därav följande framgångar kommer att reagera på ryssarna. Vi bör komma ihåg att vi går framåt mot helt nya situationer och problem på vilka inga tidigare förebilder passar.

Vi skulle troligen göra den ryska revolutionen och de uppgifter den ställer oss inför mest rättvisa om vi betraktade den som varken borgerlig i traditionell mening eller socialistisk, utan som en helt unik process som äger rum på gränslinjen mellan det borgerliga och det socialistiska samhället, som kräver att det ena upplöses samtidigt som man förbereder skapandet av det andra, och som hursomhelst ett stort steg framåt i utvecklingen för alla som lever i den kapitalistiska civilisationen.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)